



Matyáš

28. 10. 1994 – 11. 4. 2019

Život s Matyášem

aneb

rodič mimořádně nadaného dítěte by měl mít „encyklopedické znalosti,
bezednou peněženku a někoho, kdo by za něj spal“.

Motto: Když se vám narodí takovýto synek, měl by vám hned v porodnici někdo říct: „Cokoliv od této chvíle řeknete, bude použito proti vám.“

Tyhle informace jsem vytáhla z Matyášových deníčků. Psala jsem je nám, rodičům, pro obveselení a taky proto, že jsem si říkala, že ho to bude jednou zajímat. Informace, že něco dělá, znamenají v prvním roce většinou, že to udělal poprvé, později, že jsem si toho všimla a zapsala to. Velmi záhy a velmi dobře poznával barvy, to jsem ale v deníčku nezaznamenala. Pamatuji se však velmi dobře, jak mne štválo jeho neustálé opravování (když jsem o něčem řekla, že je to modré, opravil mne, že světle modré atd.). Do učení jsme ho nikdy nenutili, ale když se nás do omrzení v lese ptal, co je to či ono za houbu, vytáhli jsme na něj atlas hub. A tak to šlo vlastně se vším. Jediné, oč jsem se od začátku snažila, bylo, aby mluvil hezky česky a měl bohatý slovník. To jsem si ale mydlila vlastní schody, protože diskutovat s ním bylo náročné. Přejí vám příjemné čtení.

Matyáš Kosík

První rok

Jako starší zodpovědní rodiče jsme s manželem (no dobře – hlavně já) nastudovali dostupnou odbornou literaturu. Pak se narodil Matyáš a všechno bylo jinak. Od narození vyžadoval skoro pořád pozornost. Málo spal, první noc bez probuzení prospal asi ve čtyřech letech. Byl precitlivělý na všechny druhy podnětů. Od malička přesně věděl, co chce či nechce na sebe. Když se rozhodl, že něco nechce, nikdo to na něj neoblékl. Dvakrát jsem šla vrátit botičky, že měly špatnou barvu. Nedokázali jsme ho přimět k tomu, aby si je obul. Mluvil brzy a záhy velmi dobře. Nikdy o sobě nemluvil ve třetí osobě (Matýsek šel...) – nejdřív používal infinitivy a pak rovnou přešel na první osobu. První „slova“ začal používat okolo 9. měsíce („děděl“ říkal dědečkovi, „pí“ ptáčkovi apod.). V roce si uměl zapnout přehrávač hudby.

Druhý rok



1 rok a 3 měsíce

Evidentně mu funguje dlouhodobá paměť – po měsíci na chalupě se v Praze natahuje ke krabičce na okně a volá „chro, chro“ (je tam schované malé prasátko) – knížky o dětech tvrdí, že děti v tomto věku si neumí dlouhodobě pamatovat.

1 rok a 4 měsíce

Pozná pár písmen – od tety dostal velká dřevěná písmena MATYÁŠ.

1 rok a 6 měsíců

Sestaví větu s několikanásobným podmětem, začne používat zájmeno „já“.

Foto: S dědou na chalupě (1 rok a 7 měsíců).

1 rok a 8 měsíců

Používá tříslabičná slova a dořikává konce veršů u básniček. Rozlišuje pády (maminka – mamince, bubák – bubáka).

1 rok a 10 měsíců

Použije abstraktní slovo – po delší době ho přivážím na chalupu, kde to má moc rád. Tváří se okouzleně a nadšeně opakuje: „Doma, doma!“ když ho nesu do domu.

1 rok a 11 měsíců

Pamatuje si větrák, který viděl jednou před 3,5 měsíci. Neomylně běží v domě do mezipatra a volá: „Kolo, kolo!“ Jeho paměť je neuvěřitelná. Používá na 350 slov a na 50 vlastních jmen. Říká věty jako: „Já jdu plavat.“ Nejčastější větou je: „Pučit, podívat, moc počebovat!“ – všechno chce zkoumat. Má neobvyklý slovník – když mu umyju vlasy, prohlásí, že je „frajer“.

Třetí rok

2 roky

Uvidí chlapečka v oblečku se dvěma řadami knoflíků, ukáže na něj a říká: „Portýr!“ čímž šokuje chlapečkovu maminku. Kde to slovo vzal, nevím.

Když přijedeme na chalupu, ptá se, co to je, a ukazuje na netřesky. „Kytíčka,“ povídám. „Hm, netřesk!“ usadí mne.

2 roky a 3 měsíce

Používá slova jako „existuje“, „usurpátor“, „tabu“ a nikdy je nepoužije špatně.

2 roky a 4 měsíce

Je těžké s ním diskutovat: M.: „Do ručí!“ (= do náručí) Já: „Ty nemáš nožičky?“ M.: „Ne!“ Já: „A co máš v těch botičkách?“ M.: „Ponožky!“ Já: „A co máš v těch ponožkách?“ M.: „Palce!“ Umí písmena a číslice.

2 roky a 5 měsíců

Jezdí na tříkolce. Zná neuvěřitelné množství značek aut (pozná je i z boku). Miluje náradí. Když jede na kočárku kolem orloje, volá: „To namaloval Josef Mánes!“ (to ho naučil děda). Když ho jednou oblékám, hrozně piští. Začnu pištět taky, Matyáš přestane a řekne káravě: „Copak seš ženská, maminko?“

Minulému času dává někdy zvláštní tvary: „Pak odejdl pryč“ (= odešel), „Tak sem to najídl“ (= našel). Špatné tvary nepoužívá dlouho – rychle se učí ty správné.

2 roky a 6 měsíců

Jedeme spolu v obchodním domě koupit žárovku, spletu poschodí a říkám Matyášovi, že ještě nevystupujeme, že je to o patro výš. Načež se z kočárku ozve: „Ty jsi moula!“

Jdeme s ním domů, prší a svítí slunce a Matyáš zčistajasna pronese: „Tomu žíkáme aprílové počasí!“

2 roky a 7 měsíců

Táhnu ho vzpouzejícího se do koupelny čistit si zuby. Volá: „Nech mě! Já sem umělec! UMĚLEC!“

„Dyt' mi zničíš, í! To se já moc zlobim!“ (Hodila jsem peřiny na kapesníky, ze kterých napsal i – podle téhle příhody jsem později zjistila, že začal „psát“ písmena.)

S jídlem jsou problémy – nemá čas jíst. Jí jen, když u toho může dělat ještě něco jiného. Strašně nerad chodí spát, zvláště odpoledne; když nespí, je protivný a usne třeba v 6 večer a pak se budí celou noc. Velmi rád si hraje na listonoše, nosí brašnu se starými pohledy. Ode mne se očekává, že řeknu: „Kdo to k nám přišel? Není to pan listonoš?“ – „Je to pan listonoš!“ ujistí mne radostně Matyáš a bez ohledu na to, co zrovna dělám, mi narve do rukou hromady dopisů a obálek.

Při různých příležitostech tvrdí, že je dospělý. Skládá puzzle mapy Skandinávie (asi 85 dílů). Během několika dnů se ji naučí skládat sám a pamatuje si, kde jsou např. Lofoty. Zná čísla všech dveří na chalupě (z první republiky mají kvůli klíčům malá stříbrná čísla na rámu). Když ho chci dát spát, srdceryvně volá: „Ne, do trojky ne!“ (náš pokoj má číslo 3) – což zní jako výrok z drsného vězeňského prostředí...



Veselé výroky:

„Já ti chcu žíct, co je štěstí a smutek...“

„To mě fascinuje!“ (Prohlížel si parohy.)

„To je jen reklama!“ (Např. řekne, že něco provedl, a když se vylekáme, uklidní nás touhle větou, že to vlastně neprovedl: používá to o něčem, co není pravda, protože jsme mu vysvětlovali, že reklama často klame.)

M. chce vidět velké parohy pod oknem.

Děda ho varuje: „Vykloníš se, vypadneš a napíchneš se na parohy!“ M.: „A budu volat pomoc.“ Zamyslí se a dodá: „A

budu žikat: nenechte kamaráda v louži!“

Děda: „Ty jsi ale čtverák!“ M.: „Ne! Já

jsem obdélník!“ (V té době už dávno bravurně ovládá názvy různých tvarů, jen mnohoúhelníku říká ze záhadných důvodů „nechochelník“.)

Já: „Tak pojď, mazlíčku!“ M. se rozčílí:

„Já nejsem mazlíček, já jsem Matýsek!“

Táta: „Matýsku, ty jsi prasátko!“ M.: „Já nejsem prasátko, já jsem Matýsek!“

Foto: Na zahradě na chalupě (2 roky a 8 měsíců).

2 roky a 9 měsíců

V noci mne probudí usadavý pláč. Matyáš si rve dolů pyžamko a pláče, že mu nesluší (!). Musím ho celého převléci do jiného (zřejmě barevně vhodnějšího) pyžamka. Pak spokojeně spí dál.

Nejvíce v této době obdivuje souseda na chalupě. Je elektrikář, jezdí s plošinou a vyměňuje lampy veřejného osvětlení. Chodíme večer po vesnici, u každé lampy ho musím zvednout, Matyáš „vymění“ žárovku a jdeme dál. Kolemjdoucím oznamuje: „Jsem Tomáš Hüttner. Jdu opravovat lampy. To je moje plošina (ukazuje na mne). Tu jsem si koupil.“

2 roky a 10 měsíců

Jedu k sousedovi opravit auto, Matyáše беру s sebou, mají děti. Ty ho ale nezajímají tolik jako fotobuňka na domě. Nakonec vlez do auta, vytáhá všechno nářadí a taky opravuje (aby ho soused nezahabil).

Dokáže na mapě najít světadíly a ví, jak se jmenují.

Jednou večer se mi podaří Matyáše nechat spícího na chalupě s dědou a s maminkou (babičkou) jít do hospody. Matyáš se vzápětí probudí a brečí a brečí. Děda, který je už v pyžamu, ho nakonec trochu oblékne (je vlahý večer) a ukonejší ho tím, že ho vezme na koně a půjdou mi naproti. Pak mi děda líčil, že došli až na silnici a tam se na ně vyděšeně dívala nějaká paní – starší pán v pyžamu a županu s malým klukem na ramenou, který srdceryvně volá: „Maminko, vrať se domů z hospody!“

2 roky a 11 měsíců

Pozná píseň, kterou slyšel před třemi měsíci (a vzpomene si na slova).

„Podívej, maminko, todle auto je nejrychlý ze všech!“ (3. stupeň adj.).

Čtu pohádku: „...a vlci ani nevěřili vlastním očím – na břehu se plácá ryba.“ M.: „A co by žikali vlci, kdyby věžili vlastním očím?“

Oblíbená hračka: dětská vrtačka (dělá rámus, moc nevrta). Ostatní dětské nářadí zahazuje.

3 roky

Pořád nám vysvětluje, proč něco nemůže udělat (kalhoty si nemůže vytáhnout, protože je má přilepené) a do bezvědomí nás zkouší ze známých faktů: „A proč...?“ Když řeknu, že nevím, kontruje: „Tak si něco vymysli!“

Při tříleté prohlídce mu paní doktorka zkouší zrak na tabulce s čísly. Ovládá je bezchybně.

Stavuji se v knihkupectví, kde pouštěli desky. Matyáš to z kočárku poslouchá, pak vyndá flašku s dudlíkem z pusy a ucedí: „To já poslouchám Glenna Millera!“ Pan prodavač zůstane štajf.

Čtvrtý rok

3 roky a 1 měsíc

Děda si koupil novou věž. Pouští Matyášovi muziku a ten chce „jinou barvu,.. Děda zmáčkne tlačítko FLAT (srovnat grafický ekvalizér), což se objeví na displeji. M. se rozčílí: „Já tam nechcu flétnový.“ (Asi si to přečetl?)

Ve tři ráno vysvětluju Matýskovi, že nemůže v noci tolik pít, když nechce plínku, že má v břiše zvoneček, který hlásí „cink, cink, chce se mi čurat,.. ale protože je Matýsek malý, tak ten zvoneček je taky malý a když Matýsek spí, tak ho neslyší. Chvilí nad tím dumá a pak se vedle mne ozve: „A víš, proč to není slyšet? No protože někdo vypnul elektrinu!“

3 roky a 2 měsíce

Dívá se na zed', kterou počmáral. „To udělal zlobivej chlapec!“ Já: „A jak se jmenuje?“ M.: „Maniak!“

K tátovi: „Kolik nás je, když já jsem jeden, ty si dvojka a máma trojka?“

Matyáš vrtá do zdi. Je tam díra. Tátovi řekne: „Tam sou myši, chyt' jí!“ Táta chytne Matyáše a řekne, že už jednu velkou má. Matyáš otráveně opáčí: „Ale to je řemeslník!“

Novoroční slavnostní oběd. Matyáš koukne do talíře: „Co to máme? Psí nohu?“

M. si v noci usmyslí, že jsem od něj moc daleko, a tak si na mne lehne. Já (popuzeně, protože je půl čtvrté ráno a Matyáš váží skoro 18 kilo): „Matyáši, nemůžeš si na mne lehat!“ M. opáčí (naprosto nevinně): „Já jsem tě držel, abys nepadla z postele!“

3 roky a 3 měsíce

Vytáhli jsme z pudy mou starou sbírku lahviček od parfémů a záhy je zná všechny jménem (po návratu do Prahy vymeteme pár parfumerií, prodavačky jsou jeho znalostmi oslněny). Ve tři ráno si vyžádá jídlo, donesu mu chléb a rajče. Spokojeně to obhlédne: „To je jako piknik!“

M. (vyčítavě): „Už sem ti to žikal jednou, dvakrát – a ty požád nic!“

3 roky a 4 měsíce

Telefonuje s tátou: „Haló, táto, koukni, jak jsem postavil velikou a krásnou silnici. Táhle je!“ (ukazuje mu do telefonu).

3 roky a 5 měsíců

M. „A proč umřel?“ Já: „No, každej jednou umře.“ M.: „A stane se z něj nověj?“

M.: „Já tady píšu, maluju a pravítkuju!“

M.: „Ta je nejdobrá, proto ji máš nejráda ze všech!“ (stupňování).

Táta: „A co je tohle za vlajku? To je holandská. Holandsko je země.“ M.: „Holandsko? Tam žijou lidi holí?“

3 roky a 6 měsíců

Přijdeme po ránu k sousedům, kteří ještě nestačili uklidit. M. to glosuje: „Tady je to jak na Divokým západě!“

Nejoblíbenější zábava v této době je vyrábění kolon z aut a řešení dopravních přestupků s policií (jakýmkoliv dospělým, který je ještě ochoten).

3 roky a 7 měsíců

Je už tak unavený, že začínáme chodit po doktorech. Čteme atlas hub a častuje nás pak větami jako: „Krásnorůžek lepkavý je v mládí jedlej. Bez mládí je nejedlej.“ Poznává velké množství hub i v lese. Mnohem víc než leckterý dospělý.

Paní doktorce říká, že o víkendu sbíral stroček trubkovitý. „A jaký má klobouček?“ ptá se paní doktorka, která očividně neví, jak ta houba vypadá. M.: „Kornoutkovitý!“

Rozebere mi jelení lůž na čtyři nestejně vysoké válce, seřadí je podle velikosti, ukáže na nejnižší a řekne: „Takhle málo má Zeman!“ (sleduje volby).

3 roky a 9 měsíců

V lese nemůžeme určit houbu. M. si povzdechne: „Kdyby tu byl s náma Smotlacha, ten to všechno ví!“

Ptá se táty, co to má na krku. Táta řekne, že ohryzek, že to mají starší kluci. M.: „To já nemám, já jsem nověj typ!“

3 roky a 10 měsíců

V téhle době mu otéká koleno a je unavený. Trávíme dny většinou čtením v posteli. Strašně ho zajímá azbuka. Zná ji dost dobře. (Písmena jsme ho cíleně neučili, jen mu odpovídali na otázky, když se ptal. Když se pak sousedé na chalupě divili, že zná písmena ještě před třetím rokem a ptali se mne, co bude dělat ve škole, vylekala jsem se, že jsme něco udělali špatně, a ukázala Matyášovi azbuku a řeckou abecedu v domnění, že se tou naší nebude zabývat. Hodně jsem se spletla.)

M.: „Mami, já mám hodně práce, já nejsem neposlušnej!“

Tahám ho za nohu. M.: „Necháš mě! Byla bys tak laskava?“ (Vyslovil to přesně takhle).

Lechtám ho. M.: „Už mě nech! Budem dělat jinou činnost!“

3 roky a 11 měsíců

Učí se řeckou abecedu. Moc ho to baví. A rád si hraje s auty na bouračky a jiné záležitosti vyžadující přítomnost policajta (mne, táty, babičky...).

Honím ho s vařečkou, abych ho za cosi ztrestala. Mates utíká, pak se zastaví, obrátí a trochu s obavami říká: „Počkej! Domluvíme se! Budeme diskutovat!“



Foto: Matyáš (3 roky a 11 měsíců).

4 roky

Odměnu za utrpení u doktorů (neustálé braní krve a punkce kolínka) si vybírá v obchodě s náradím (klíče, šroubováky). U doktorů se chová skvěle. Sice brečí při braní krve, ale nepere se. Musím se s ním ale domluvit předem a vysvětlit mu, proč je to potřeba a co mu budou dělat. Když ho chtějí sestřičky násilím podržet jako ostatní děti, rve se jak lev. Na ultrazvuku a při magnetických rezonancích je tak zaujat stroji, že to snáší dobře. Musíme zůstat dva dny v nemocnici kvůli biopsii (odebírají mu vzorek svalu z nohy), tak studujeme knihu o drahokamech. Za dobu, co jsme v nemocnici, se naučí stupnici tvrdosti, pozná rubín, smaragd, citrín... Za pár dní se v jednom zlatnictví Matyáš podívá na vystavené šperky, ukáže na prsten se zeleným kamenem a řekne, že je to smaragd. Když se prodavačky díví, jen utrousí: „Zelený je smaragd, olivín nebo chryzopras!“ (To ví přece každý blbec...)

Jdeme do cirkusu s jeho stejně starým kamarádem. Ten je nadšen, Matyáš se nudí a je otrávený. Nakonec s ním musím asi po hodině odejít. U stanice metra řeže nějaký řemeslník rezačkou dlaždice. Konečně ta správná podívaná! Matyáš následující hodinu soustředěně pozoruje, jak se řezou dlažky.

M.: „A mamí, proč se dá ten prášek do železa a udělá se z něj majnl?“ (Chvíli mi trvá, než pochopím, že řeč je o emailu.)

4 roky a 1 měsíc

Matyáš prozradí, co provedl jeho kamarád Max. Maxova maminka se zlobí: „Nežaluj!“

M. ji uklidňuje: „To byly jenom zprávy!“

Hrajeme si na obchod. M. mi podává mýdlo: „Tohle stojí 1000 korun.“ Říkám, že je drahé, ať mi dá to menší. A kolik že stojí. M.: „Támhleto? To nestojí za nic!“

Děda Matyášovi vysvětluje, že všichni stárneme, i on, Matyáš. Až bude starší, půjde do školy.
M.: „Ale dědo, existuje takovej krém proti stárnutí!“

4 roky a 2 měsíce

K Vánocům dostane figurky dinosaurů, kteří si ho rázem získají a od té doby je více či méně studujeme pořád. Stavíme igloo, které musí mít anténu na televizi a morseovku. A taky (místo sněhuláka) sněhové auto, které Matyáš vylepšuje součástkami, které vyloudí na jednom autoopraváři. Vylepší ho i ventilem na plyn (zemní) – auto přece musí mít plyn. Řadicí páku vyrobí ze starého smetáku.

Veselé výroky:

M.: „Ty prostě nechápeš, co povídám!“

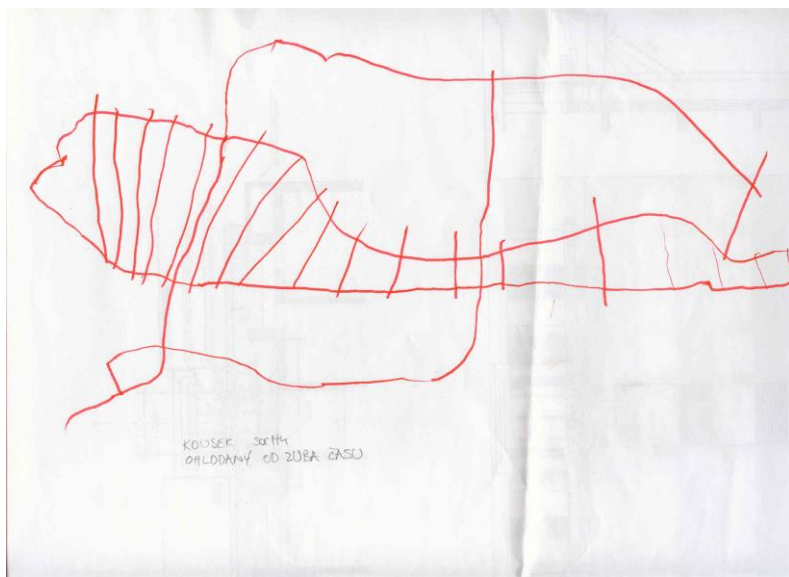


Foto: Zub času – oblíbené téma.

4 roky a 3 měsíce

Nejlepší zábava je být v kufru auta a kramařit náradí. Je strašně unavený a nechodí.

M.: „Podej mi ten druhej polšták! Já povídám polšták, protože jsem se ještě nenaučil r s háčkem!“

4 roky a 4 měsíce

Umí správně používat slovo „definitivně“. Strašně ho baví vymýšlet nadávky typu „ty spálená chňapko!“, což mám asi na svědomí já, protože si při řízení ráda ulevuji na adresu pitomých řidičů. Sbírá šmirglpapíry – vytrhává si z nich kousky s čísly a moc se raduje, když dostane nějaký, který nemá. V té době zcela bezpečně pozná šmirgl 80 nebo 240 (= zná i třímístná čísla).

Nerad si myje vlasy. Po jedné „mycí“ scéně mu říkám, že má teď vlásky krásné. „Nechci je nikdy mít krásný. Na kráse nezáleží!“ Ptám se: „A na čem záleží?“ M.: „Na tom, jak je člověk hodnej!“

Vezu ho v kočárku obchodním domem Máj okolo pultu s parfémy. Jeden je označen řeckým písmenem Pí. Matyáš radostně volá: „Jé, Ludolfovo číslo!“ Paní prodavačka se na mne dívá podezřívavě.

Potřetí na Matyáše volám, aby se oblékl. M.: „Musíš být trpělívá, víš? Trpělivost přináší růže!“

4 roky a 6 měsíců

Vyloudí na mně největší klíč na montování (za 183 Kč, což tehdy bylo opravdu hodně peněz), který chce koupit už od léta a je z něj tak nadšený, že s ním spí i v posteli. Píše písmenka (neučíme ho to). Chtěl koupit sirky (dělá si sbírku sirek) a připsal mi je na seznam. Zapomněl na „K“; když ho na to babička upozornila, napsal ho dobře, ale stranově převráceně (je levák).

Vytáhl z mých látkových odstřížků kus sovětské vlajky s kladivem a srpem (kdysi jsem z ní šila jižanskou vlajku do oddílu). Chce ji vyvěsit z okna, tak říkám, že jediné, když na ni napíše „smrt komunistům“ (mému dědečkovi zavřeli komunisti kavárnu, mého tatínka dost trápili a já taky byla párkrát u výslechu). „Ano!“ raduje se Matyáš, „když půjde okolo nějaký komunista, aby věděl, že už se má chystat umřít!“ (Ještě že už je po revoluci!)

M.: „A proč se něco léčí lékama, něco jenom klidem a něco, že vylezeš na břeh?“ Já se divím: „Že vylezeš na břeh?“ M.: „No, mořská nemoc!“

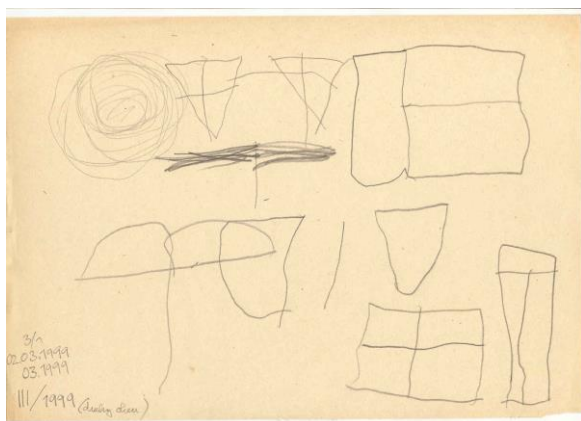


Foto: Typy oken, typy komínů...

4 roky a 7 měsíců

Miluje dinosaury, pořád o nich něco čteme. Staví jim domečky z prkýnek, které pak lakuje barvou. Vyrobili jsme časovou spirálu (vznik Země, jednotlivá období, Matyáš ji vyzdobil kresbami). Děláme jednoduché chemické pokusy (jedlá soda + ocet, barvíme to hypermanganem či modrou skalicí), zná některé chemické značky. Pomáhá mi natírat (lakovat) a je velmi šikovný.

Krásně vyslovuje „rozsypal“ (roz-sypal) a místo „zakop“ a „upad“ říká „zakopl“ a „upadl“. Leze na dřevo: „Je to nebezpečný? Je to možnost, jak si natlouct zadek?“

Večer chce vyprávět pohádku o dinosaurech, tak mu vyprávím, jak se Dimetrodon kamarádil s Tyrannosaurem rexem. Vykulí na mne z postýlky očka a udiveně řekne: „Ale mami, Dimetrodon žil v permu a Tyrannosaurus ve svrchní křídě!“ (Moje reakce: udělá se mi skoro špatně a první, na co si vzpomenu, je povídka *Malý vrah* od Raye Bradburyho – vůbec si nedovedu představit, kde tu informaci vzal. Později si vzpomenu, že v jedné z knížek byl přehled, kdy která zvířata žila – ale to, že mezi nimi byla velká časová prodleva, si dal dohromady sám.)

4 roky a 8 měsíců

Baví ho motýli a brouci. Čteme Rychlé šípky a Atlas brouků a Kocoura Modroočka. TV ho moc nebaví. Když se jednou moc dlouho ráchal v potoce před domem, snažila jsem se ho nalákat dovnitř na Pana Tau v TV. „Voda je lepší,“ usadil mne. Píše dlouhé texty nesrozumitelným písmem a já k tomu musím psát „překlad“.

Babička: „Pojď, půjdeme ven, svítí tam sluníčko!“ M.: „Blázníš? Copak vědci můžou jít honem ven?“

4 roky a 9 měsíců

Miluje pálení větví a listů – s dědečkem si hrají na pana Čadílka. Večer plný dýmu a radostného pištění zakončí Matyáš poeticky: „Pan Čadílek odjel do svého domova z dýmu, kouře a popela.“



Foto: Matyáš (4 roky a 10 měsíců).

4 roky a 11 měsíců

„To víš, něco mi nejde, něco neumím, něco chci dělat jinak, něco nestojí za to.“

„Já vás nezlobím, ale vy říkáte to, s čím já prostě nesouhlasím.“

„Nedělám ti potíže?“ Já: „Ty mi furt děláš potíže!“ M.: „Osobně? Nebo jak?“

„Mami! Já sem nemoh zvládnout se obléknout!“ Já: „Jak to?“ M.: „No protože tys mi toho tam dala moc a to bych se oblékal až do večera!“

Vyplňuje křížovku a do kolonky „prohra v boxu“ napíše: ZEMRÍT. Nejdřív se tomu směju, pak mne lehce zamrazí...

Já: „Hele, ty si lehni!“ M.: „Cože? Ty si lehni? To je, jak když mluvíš na psa! To mě teda nebaví!“

5 let

Objevuje sprostá slova, dostává malý foťák a nafotí s ním docela hezké fotky. Dostává na rozebrání budík, autorádio a nastává éra rozebírání. Začne si „vydělávat“ peníze pořádáním výstav hub (návštěvníky tvoří rodina a vstupné je vybíráno v desetnících).

Máme pročtenou encyklopedii vesmíru, Matyáš zná planety našeho solárního systému včetně složení atmosféry. Zajímají ho také atomy, kvarky, gluony. Už nejsem moc schopná odpovídat na jeho otázky, zvlášť když encyklopedie nepočítají s těmi, kdo kladou spoustu všetečných dotazů, na které tam nejsou odpovědi. Pamatuje si názvy měsíců u některých planet. A má svou vlastní teorii na to, co bylo před Velkým třeskem.

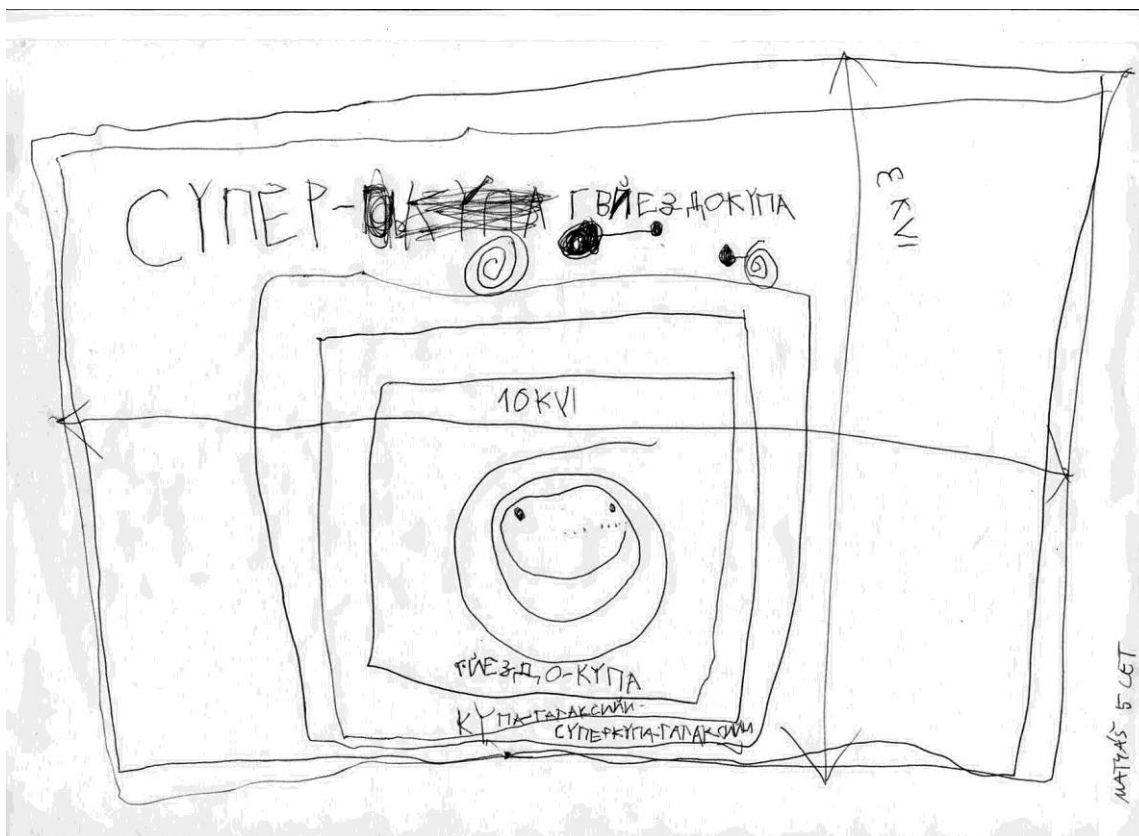


Foto: Vesmír – popsaný azbukou (super-gvėzdokupa, gvėzdokupa...).

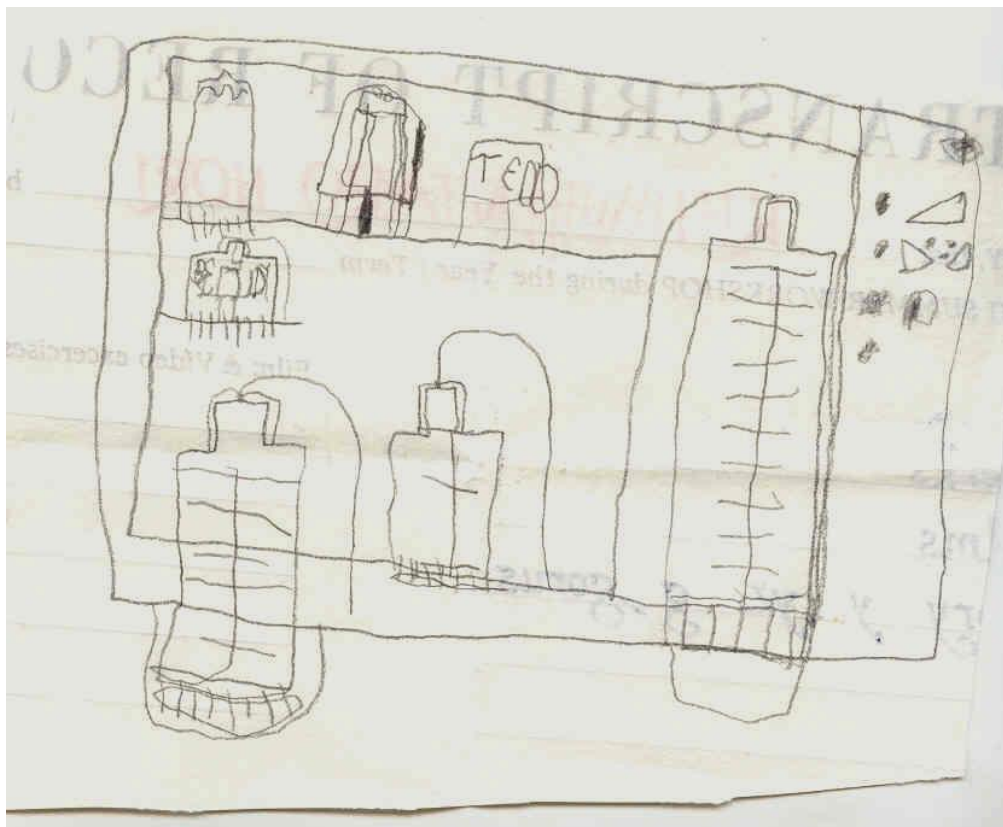


Foto: Elektronkové rádio.



Foto: Matyáš (5 let a 1 měsíc). První chemické pokusy a éra rozebírání. Je opuchlý po dávkách kortikoidů.

5 let a 2 měsíce

K Vánocům dostane autodráhu, ale zaježdí si jednou, pak zbytek vánočních prázdnin rozebírá starou promítačku a další stroje. To je pro něj daleko zajímavější. Dostane knihu *Přehled učiva chemie pro SŠ*, kterou chce pořád číst. Odlepujeme známky a řadíme je do alb. Stále jsou velmi v oblibě „bouračky“ s autíčky a zásahy policistů.

M.: „Já tě miluju!“ Já: „Já tě mám taky ráda, ty moje všechno!“ M.: „Jak všechno? Že mám na všechno teorii?“

(nevím už předchozí kontext) „...a řek jsem, že nesměj používat výbušniny. Jenom Jarda Holánek.“ Já: „Kdo je Jarda Holánek?“ M.: „No, jeden můj kondenzátor!“ Kondenzátorům šijeme spacáčky, chodí s námi na vycházky a M. je hýčká.

„Já tě mám tak rád! Já tě mám tak rád jako elektronky a bavoráka.“ (= BMW)

Jednou, když je hodně utahaný, mi sdělí: „Jsem zcela znaven!“ (To jsem se potěšila, jakou češtinu jsem ho naučila.)

Já: „Spadlo ti to, protože tu máš nepořádek!“ M.: „Tvoje hypotéza je nesmírně zajímavá, ale je to jinak!“



Foto: Matyáš (5 let a 2 měsíce). A stará promítačka...

5 let a 4 měsíce

Rád vystřihuje věže a bedny z různých katalogů, zná reproduktory (které jsou výškové, které basové). Do opravny fotoaparátů chodíme pro neopravitelné kusy a doma je rozebíráme na jednotlivé součástky. Náradí v dílně je stálice mezi hračkami. Čte mi novinové titulky přes rameno, přečte je i vzhůru nohama.

Jsme pozváni k babičce na oběd. M. se rozčílí, když vidí, co je obědu: „Jestli je k obědu kaše s párkem, tak teda na shledanou!“ Odejde do předsíně a zabouchne za sebou dveře.

Já: „Proč jsi tak plakal, když tu byla Bára s Maxem?“ (skoro stejně starým kamarádem). M.: „Protože mi Max bral iluze!“

„Protože mi Max bral iluze!“

Udělá si v kasičce přihrádky: „Takový přihrádky na peníze mají v obchodě. A já jsem si právě udělal totéž princip.“

„Necvičím! Je to namahající, obtěžující a vadící.“

„Housku nechci, tam sou housenky. A v rohlíkách sou zase rohy!“

Chce po mně, abych mu na chalupě přinesla z přízemí vystříhané věže a reproduktory. „Až budeš spát,“ řeknu. Za chvíli se ozve, že už spí. Odpovím, že kdo spí, nemluví. Dost dlouho je pak uražené ticho, až ho M. rozhněvaně přeruší: „To mám snad přestat dejchat?!“

5 let a 5 měsíců

Dostává na rozebrání rádio s elektronkami, které se už napořád stanou tím nejzajímavějším. V nemocnici ho chce nachytat pan primář na to, že ty chemické vzorce tolik nezná, a zeptá se ho, proč je ve vzorci CuSO_4 právě O_4 . Matyáš mu vysvětlí, že jsou tam 4 atomy kyslíku.

„S Gamem (tátova oddílová přezdívka) jsme sehraná jednička!“ Já: „Snad dvojka?“ M.:

„Jednička, protože jsme nejlepší!“

V téhle době stále běháme po doktorech, Matyáš musí absolvovat další biopsii. Druhý den po zákroku se večer probudí, pláče, není k utišení, až se nám podaří z něj dostat, že mu někdo ukradl životní rytmus. Naštěstí to vyřeší babička, která ho přes zeď slyší z vedlejšího bytu a donese mu hrající krabičku a řekne, že ho tam má schovaný. M. se jakž takž uklidní a zase usne.

5 let a 6 měsíců

Začne číst po slabikách (sám od sebe) a moc ho baví pořád něco sčítat ($7 + 8 + 3$).

Na začátku května jel s dědou na tříkolce na Letnou. Děda si potřeboval odskočit, tak zašel za nějaký keř a udělal velkou chybu – neřekl to Matyášovi. Ten, když dědu neviděl, pokračoval v jízdě směrem, kterým šli. Cestičkou sjel pod schody, a protože chodník tam končí, sjel na vozovku a pomalu jel po kraji. Asi osmé projíždějící auto byli policisté. Matyáš si je stopnul, vysvětlil jim, že se ztratil dědečkovi, řekl, jak se jmenuje, kde bydlí a že kdyby potřebovali něco opravit, že jim to dobře opraví. Policisté jím byli uchvácení, odvezli ho domů a já pak hnala na Letnou pro vyděšeného dědečka, který měl pocit, že se Matyáš vypařil. Celá akce (včetně mé cesty za dědou) trvala asi půl hodiny. Matyáše jsme nakonec pochválili, že se zachoval správně.

Babička: „Nechtěl bys dudlíka? Že bys byl chvíli zticha...“ M.: „To je ponižující! Já musím hodně mluvit, protože jsem chytřej!“

M.: „Někdy to s těma trestama přeháníš a někdy jsi tak hodná, že toho využiju.“

5 let a 7 měsíců

Babička mu řekla, ať mne jde uložit a přečte mi pohádku, že si pak spolu udělají mejdan. Odvedl mne do pokoje, a když jsem si lehla, přečetl mi celou první kapitolu Kocoura Modroočka. Velmi rychle a bez zadržování. Byla jsem z toho trochu v šoku.

M.: „Urvalas mi světlo z Toyoty (stavěl z Lega). S tímhle typem matky nejsem spokojený!“

5 let a 8 měsíců

Sám si šije obaly na elektronky. Docela mu to jde.

„Mami, s tebou se nedá žít!“ (chci po něm, aby si odpočinul po obědě).

„Ze mě vyroste zakřiknutej a vůbec ne pořádný kluk, jestli mi budeš takhle odporovat s lampama!“ (nechci mu dovolit, aby s elektronkami spal v posteli).

„Bud' te zticha, jo? Nařídil jsem vám to! Samozřejmě to neberte jako urážku!“ (Mluvili jsme s tátou.)

5 let a 8 měsíců

Zkousím Matyáše z přechylování. Jde mu to, až na pár zapeklitých případů

kopáč – kopačka

lékárník – lékárníčka

spisovatel – spisovnička

Zase jde spát (ta otrava!). Lamentuje, co to má za mámu, pak vleze pod peřinu, vytáhne bílou ponožku, zvedne ji do výšky a pateticky řekne: „Vyvěšuju bílej prapor!“

Utíká po zahradě, máchá rukama, až ulomí větev ze švestky. S babičkou se na něj zlobíme.

M.: „Já mám takový přísloví – lepší něco zničit, než přijít o vlastní život!“

Přednáší o elektronkách prababičce upoutané na lůžko (nemůže chudák utéct). Skoro po hodině vyjde z jejího pokoje: „Já jsem prababičce vysvětlil, co je to sinusoida, a ona je z toho celá chytrá!“

Paní doktorka chce vyšetření u psychologa a psychiatra kvůli nespavosti a dráždivosti (negativní účinky kortikoidů). Psycholožka na Karlově dělá Matyášovi i IQ test. Matyáš je trochu nevrlý (po kortikoidech, braní krve a navíc nesnídal), nakonec bez problémů odpovídá na otázky jako např. jakou barvu má naše vlajka, kolik je tučet, co potřebujeme dýchat, čím se platí v Německu. Neví si rady jen s otázkou, jak je vysoký průměrný muž. Zato na otázku, proč se zachraňují z potápějící se lodi nejdřív ženy a děti, řekl, že děti, protože jsou malé, a ženy, protože jsou to maminky těch dětí. Na otázku, co má společného kočka s myší, řekl, že ocásek. Byli jsme tam asi dvě hodiny, paní doktorka řekla, že je jeho intelekt silně nadprůměrný. Že je proti separaci chytrých dětí, ale že v jeho případě bychom se měli poohlédnout po speciální škole, jinak se bude nudit. A že nemá žádný respekt před dospělými.

5 let a 9 měsíců

Ještě jsem ho sprchovala, když nám táta přišel říct, že začala Planeta života, na kterou se chtěl Matyáš dívat. Matyáš se na mne rozčiloval: „Budu čistej, ale hloupej!“

Myje se a zase si namočí v umyvadle rukáv. Já: „Už jsi zase mokrej, co?“ M.: „A proč to tak zlověstně povídáš?“

Nebaví ho pohádky, kromě Macha a Šebestové a Rychlých šípů. Nejraději čte *Radiotechniku* od J. Trůnečka či *Přehled učiva chemie*.

Někdy v téhle době řekne o Kačerovi Donaldovi, kterého jsem mu dosud kupovala, že je to pitomost, že už to nebude číst. Nakonec jsme je věnovali sousedovým dětem a od té doby už ho nechtěl číst.

Nejvíce ho baví rozebírat stroje a někomu to vysvětlovat. Umí zapojit zásuvku, ví, kde je nulák a kde fáze. Nesnáší střihání nehtů, občas mu je ostríhám v noci, když spí. Jednou je zas ráno kvůli tomu zle, tak řeknu, že mu je v noci okousal skřítek. A že mu je příště ostríhám sama. M. se rozčílí: „To teda ne, ty a ten skřítek jste oba amatéři.“

Chodíme po vesnici s kyblíkem a sbíráme odpadky, aby byla příroda čistá a hezká.

„...a byl tam kluk, kterej říkal prdel!“ Já: „No, to je ošklivé!“ M.: „No, on nebyl vychovanej, teda byl vychovanej, ale ne slovně.“

5 let a 11 měsíců

V této době ví, co je ohm, megaohm, mikrofarad, pikofarad, respektive ví, kolik ohmů má megaohm atd. Velice ho baví známky, zvláště ho zajímají komunistické (červené).

Já: „Víš, co bylo NDR?“ M.: „Sovětskej svaz německej.“

6 let

Umí číst, počítat nejméně do deseti (spíš do více), sčítat, odčítat, umí psát tiskacími písmeny, umí římské číslice, žehlí mi kapesníky, nechce chodit do divadla, číst pohádky a dívat se na ně, chce číst encyklopedie, odborné knížky, Asterixe a Obelixe. Baví ho chemické pokusy, chodit krmit štěňata a kozu, sbírat houby, rozebírat stroje a hodiny by poslouchal souseda na chalupě, který rozumí všem strojům. K narozeninám dostal nefungující gramofon. Poučen dědovým vyprávěním o starých gramofonech a o tom, jak za války chodil do botanické zahrady pro trny, které mu nahradily nedostatkové jehly, začne staré šelakové desky hrát na gramofonu špendlíkem (točí ho rukou). Posléze to za pomoci táty vylepší kornoutem z papíru a membránou z lepicí pásky, na které je uchycen trn z cesmíny a k mému velkému překvapení mu to krásně – a dost nahlas – hraje. Dostal také hru Logitronic, kde se dají sestavovat různé elektrické obvody. Se sousedovým 13letým synkem sestavují např. světelné čidlo. V Praze chodíme za roh ke sklářovi a Matyáš si u něj vždycky může něco vyfouknout (vyfukuje si samozřejmě různobarevné baňky na elektronky...).

M.: „Když lidi umřou, tak se potom zase naroděj, vid’? A až bude konec Země, tak potom bude další Velkej třesk a všechno začne znova, vid’? Takhle se všechno opakuje pořád dokola.“ Ráno v půl sedmé mne vyžene z postele ohřát mléko: „Nevzdychej! Domácí povinnosti jsou krásný!“

M.: „Víš, někdy se spolu nedohodnem, i když jsme spolu 6 let...“ (Nechtěl si obléci tričko.)

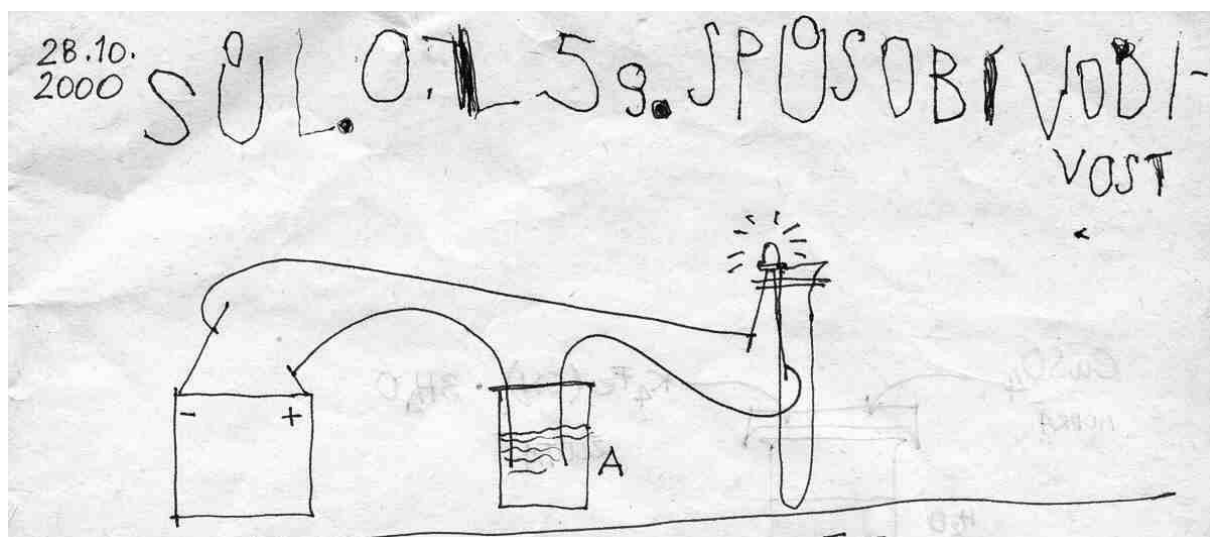


Foto: První chemické pokusy, než nastoupil do školy.



6 let a 2 měsíce

Období, kdy je hodně unavený, prakticky nechodí ven. Hraje hodně desky na svém gramofonu (Suchého, Most přes řeku Kwai, pak V+W). Na normálním gramofonu si pouští Gilberta Bécauda, Armstronga, ale i třeba Emu Destinnovou a klasiku. Rád se koupe se všemi svými dinosaur, kteří se nechtějí koupat a volají zástupce Spolku pro ochranu zvířat (mne) a Matyáš jim vysvětluje, že mýt se musí každý. S pomocí v domácnosti to není slavné. Když jsem se ho snažila nalákat na pečení vánočního cukroví, začal mi místo vanilkových rohlíčků tvarovat diody.

„Tohle je prastará cesta. Támhle udělám novou amatérskou trasu,“ brumlá si pro sebe, když jezdí na saních.

K Vánocům si přeje gramofon na 78 otáček. Dostane ho a všechny ostatní dárky zůstávají pod stromkem bez povšimnutí.

K Vánocům dostal také hru Peníze, kde se nakupují a prodávají akcie tak, aby z nich byl co největší zisk. Hra má 4 fáze: oživení, konjunktura, stagnace, krize. Matyáš rychle pochopí princip a snaží se, aby hra byla co nejdéle ve fázi „krize“, aby akcie skoupil pod cenou. Hodně ho to baví.

6 let a 3 měsíce

Nejoblíbenější zábava je pouštění desek. Od Olympicu po Pucciniho. Oblíbený je V+W a Ježek. Moc nechodí, ujde tak 1 km za den, většinou jsme doma. Zapojuje elektromotorky vypreparované ze starých strojů do baterií. Je hodně unavený, soustu času trávíme čtením v posteli. Čteme staré Ohníčky a hlavně staré Pify (francouzský komiksový časopis). M.: „Pátek je dělný den? Že se všude dělá?“

6 let a 4 měsíce

Dostává starší počítač, který si ho rychle získá. Bleskurychle se s ním naučí zacházet, ukládat na disketu, psát texty do různých obrazců...

6 let a 5 měsíců

Bavíme se doma vyplňováním knížek pro předškoláky. Na obrázku jsou dvě rádia, na kterých má najít pět rozdílů. Hned si všimne toho, že tam mají na UKV KHz a na MV MHz, když to má být obráceně (UKW v MHz a MV v KHz). Kontrolují to podle rádia. Má pravdu.

Já: „A pamatuješ si, jak se jmenuje ten vynálezce rádia, co jsme si o něm včera četli?“ M.: „Martini!“ (= Marconi). Je vidět, co se to dítě nebohý ode mne učí...

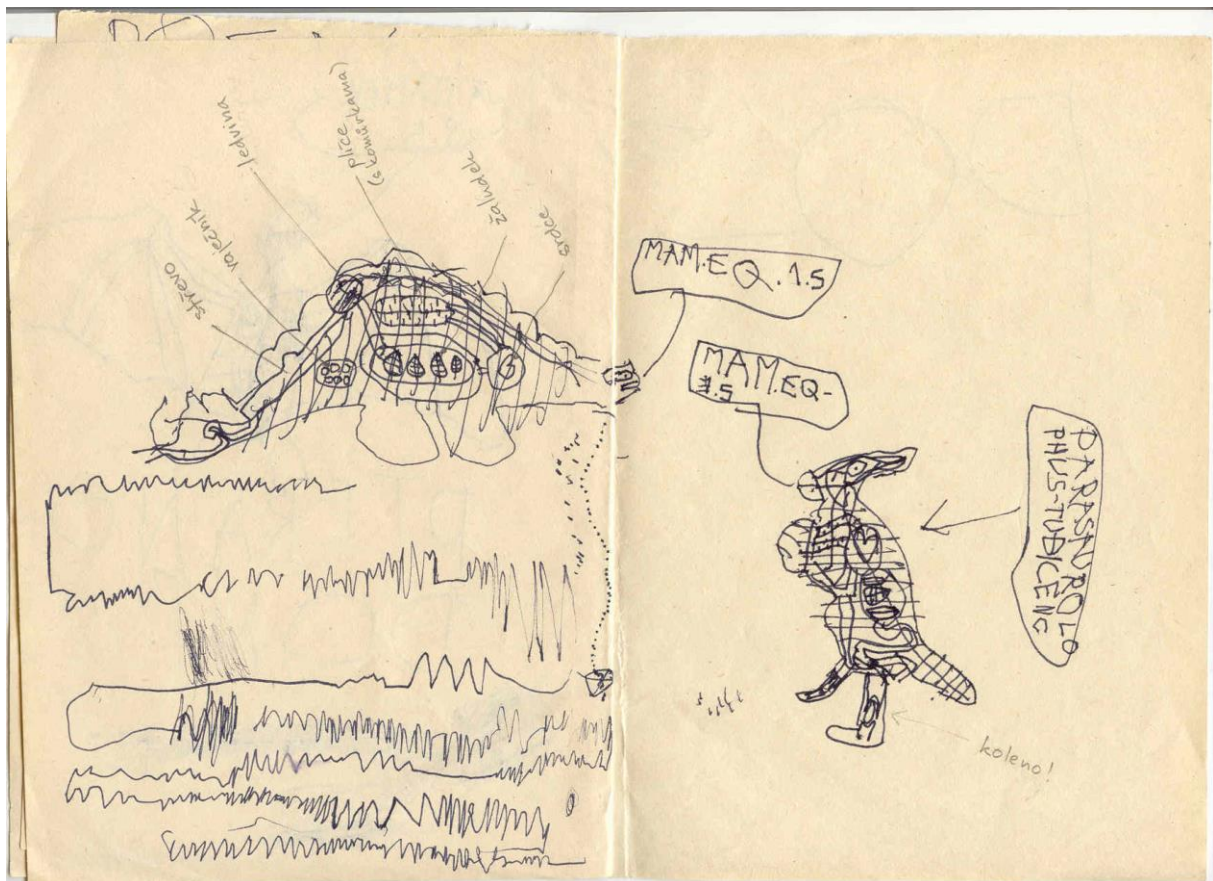


Foto: Dinosauři v řezu.

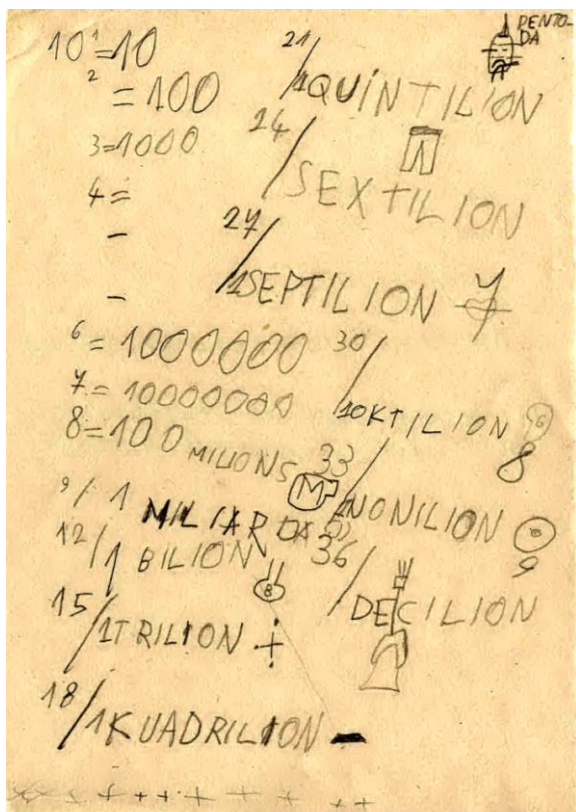
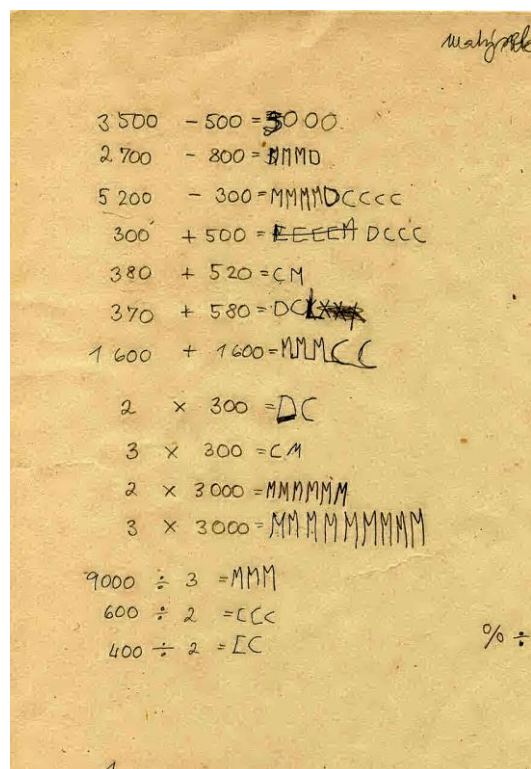


Foto: Matesovo předškolní počítání.



6 let a 6 měsíců

V TV ho zaujme pořad Pomozte dětem. Když mu vysvětlím účel akce, rozhodne se, že bude také sbírat peníze. Vyrobí si kasičku a vhazuje tam část peněz, které sám dostane, a peníze od lidí, které přemluví, aby na tuhle akci přispěli. Také peníze z jeho vlastních „dobročinných akcí“ (např. prodej hřebíku dědovi vynese 1 Kč nebo vybírá padesátníkové vstupné na vlastní výstavě hub). Sbírá po malých částkách, ale vytrvale. Hraje docela obstojně kanastu. Po večerech si čte Leningrad – průvodce po Leningradu v ruštině.

Po menší politické debatě mu vysvětlujeme, že ve Francii je spousta komunistů. M.: „Dneska? Já myslel, že Francie je osvobozená?“

Děda se ho ptá, jestli ví, co jsou to drby. M.: „Drby jsou informace od drben.“

M. se na sebe šklebí do zrcadla: „Zrovna jsem tam na sebe dělal do obličeje ksichty.“

6 let a 7 měsíců

Já: „Lidi hrajou hry, aby se pobavili a pocvičili si mozkové závity.“ Mates mne trochu otráveně opraví: „To nejsou závity, to jsou neuronová spojení!“

Začal hrát na počítači střílečky (Wolfenstein), ale baví ho na počítači i psát dopisy nebo prohlížet encyklopedii dinosaurů, kterou dostal. Miluje plavání, ke kterému se zatím moc nedostal (i když ve vaně se máchal často). Během prázdnin se naučí plavat tak, že se udrží nad vodou.

6 let a 8 měsíců

Já: „No nazdar, tady je nepořádek!“ M.: „Ale Bašo (moje přezdívka), to je jenom malej výpuk mládí. To je jen jedno procento nepořádku, co budu dělat, až budu puberták.“

Zná mnoho písniček V+W nazpaměť (Velká tragedie vodníková, Holduj tanci, pohybu, Není dobrodruh jako dobrodruh, Prázdná náruč...).

Nástup do 1. třídy

6 let a 10 měsíců

První školní den byl krásný. Druhý den se Matyáš přezul v šatně, popadl tašku a vypálil do třídy, ani se po mně neohlédl. Za hodinu vyběhl s taškou ven a řekl, že jdeme domů, že už ho to nebaví, že nedostává žádné úkoly.

Reakce na události v NY: „Jsou to chudáci, který zemřeli vlastně kvůli zábavě takového zmenšeného Stalina...“

Diktuji mu diktát. M.: „Diktát je dokončen. Ty jsi moje malá diktátorka!“

6 let a 11 měsíců

Na radu paní učitelky s ním jdu do radiotechnického kroužku, do kterého mohou děti chodit od 4. třídy. Matyášovi se tam nelíbí. Problém není v jeho znalostech (na otázku, co dělá dioda, odpovídají o dvě hlavy větší kluci, že svítí, a jediný Matyáš odpoví správně, že usměrňuje proud a některé svítí), spíše v tom, že kluci jsou o moc větší a dívají se na něj spatra. A hlavně v pojetí kroužku: Matyáše nebaví sedět v lavici a poslouchat výklad, který si má psát do sešitu. To souseda na chalupě vydrží poslouchat hodinu, když mu něco vysvětluje.

Nejoblíbenější pořad v televizi je britský seriál Červený trpaslík, vlastně parodie na sci-fi, kde se to hemží černými dírami, jinými časoprostorovými dimenzemi apod. Miluje seriál Byl jednou jeden člověk – animovaná historie lidstva. Kromě toho se ještě v televizi rád dívá na

Asterixe, animovaný francouzský seriál z dob Julia Caesara. Kromě knih o astronomii tak ještě čteme knihy o starověkém Římě.

7 let

„S paní učitelkou Vaňkovou na začátku byly osobní neshody, teď už jsme to vyřešili tím, že jsem se začal zklidňovat. Na začátku byl oheň na střeše.“ (To zní jak od zaměstnance personálního oddělení.)

„Život je hrozně krátký. Jenom sto let, ani ne. Kdybych tak mohl žít 300 let!“ (Večerní povzdech v postýlce.)

Líčí mi, jak spal sám v pokoji v Rudné, v noci se budil a byl vzhůru (byl tam krátce s dědou a babičkou). „Ty sis četl v noci?“ ptám se. „Ne, já sem tam strádal!“

Bavíme se o počítání, chválím ho, jak to umí, pak trochu neprozřetelně řeknu, že to by možná ani Martin neuměl (sousedovic syn, který chodí do 5. třídy). M.: „A Martin to neumí spočítat? On to má zakopaný v podvědomí a ve vědomí má lumpárny, že?“

7 let a 1 měsíc

Jdeme do pedagogicko-psychologické poradny ke školní psycholožce. Je sice příjemná, ale s Matyášem si nepadnou do noty – chce po něm, aby ji poslechl a něco udělal, a zřejmě mu dostatečně nevysvětlí proč. (My jsme s manželem vykázáni za dveře, že si s ním poradí sama. Neporadila.) Doma nám Matyáš vysvětlí, že po něm chtěla, aby dělal něco, co podle něj bylo „pro mimina“ a nechtěla, aby jí vysvětlil svou teorii černých děr.

Zase ho začalo bavit studium vesmíru, zakoupíme další knihy (úplatek za kapačku kortikoidů). Někdy mne udivuje svými nápady – mne by například nikdy nenapadlo, že kdybych byla ve vesmíru a hodila od sebe kamínek, že by se stal (za určitých pravidel) mým satelitem...

Volá na mne na chalupě z prvního poschodí: „Já jsem nahoře bosej a jen v pyžamu!“ Já: „Nahoře můžeš být v pyžamu, ale dole ne, tady je zima!“ M.: „A co polonahej?“ Já: „Nech si to pyžamo!“ M.: „No, já tě jen zkouším, co vydržíš...“

Matyáš vejde do kuchyně a konstatuje: „Já jsem tady o tři minuty starší než v pokoji!“ (Jdou nám tam hodiny o tři minuty pozadu.)

Ptám se ho, jestli se chce dívat v televizi na ruskou pohádku Mrazík. M.: „Ne, že by mne to nebavilo, ale já když dlouho sedím u televize, tak si připadám jako blbec.“

V obchodě mu chci zkusit boty. Brání se: „Já nesnáším tyhlety formality!“



Foto: Dopis prababičky – 1. třída.

[illegible]

A young boy with dark hair, wearing a red, green, and blue striped shirt, is sitting on the floor and playing a record on a wooden turntable. He is looking down at the record with concentration. The turntable is on a small wooden stand. In the background, there is a brown sofa, a black statue of a person on a horse, and a window with a view of a house. A newspaper is open on the floor next to the turntable.

Matyáš od roku a půl o sobě říkal „já“, nikdy nepoužil třetí osobu (Matýsek si hraje...) a tvrdil, že není dítě (toto označení považoval skoro za urážku). Byl „Já, Matyáš“ a nesnášel, když se mu říkalo jakkoliv jinak (koťátko...). V první třídě to dovedl k dokonalosti, paní učitelka musela říci: „Děti a Matyáši otevřete si sešity,“ pokud chtěla, aby něco udělal zároveň s dětmi.

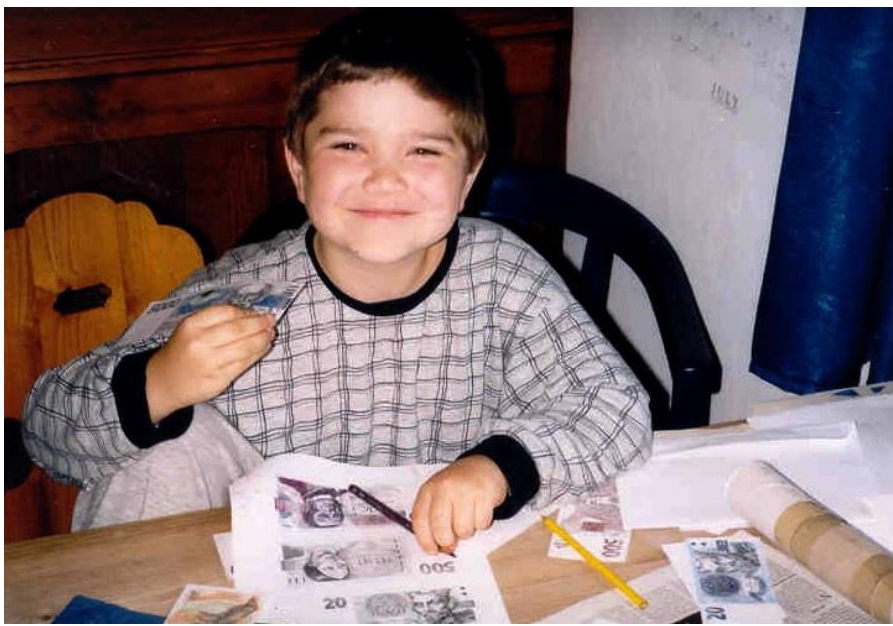


Foto: Matyáš (7 let a 4 měsíce). Když omalovánky, tak jediné „padělání“ bankovek...

2. třída

8 let (říjen 2002)

Vezmu ho na Týden vědy a techniky na hvězdárnu v Ondřejově. Nejdřív nikam nechce, pak se začne bavit s jedním astronomem a je nadšený. Vypráví mu o PAL 360 – vesmíru, který předpokládá (že existuje), s takovým zápalem a hází tam termíny NGC (označení z astronom. katalogu), že se mne po chvíli pan hvězdář nejistě zeptá, jestli si to někde přečetl.

Ráno (6:30) ke mně Matyáš vlezl pod peřinu a řekl: „Můžu se něco zeptat?“ Rozlepila jsem oči a zamumlala, že ano. M.: „Když 4 parseky jsou 16 světelných let, kolik je 300 gigaparseků?“, zeptal se s očekáváním, že to budu vědět. No, hádejte, jestli jsem věděla...

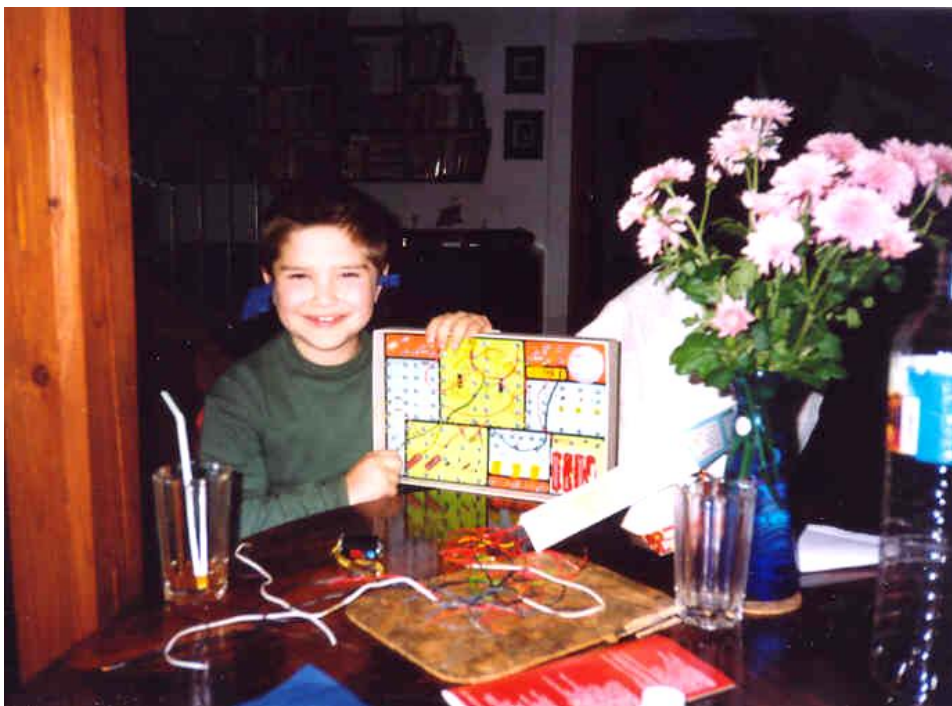


Foto: Matyáš (8 let a 1 měsíc). Sestavování elektrických obvodů.

8 let a 2 měsíce

Do školy chodí občas na návštěvu, jinak ho musím učit doma, bývá unavený. Když se učí abecedu, řeknu paní učitelce, že už ji Matyáš zná. Později se dozvím, že ji nezná. Pointa? Naučil se ji sám z francouzsko-českého slovníku a říká ji v mezinárodní podobě (bez č, š, ž, ...). Samozřejmě ví, kam tahle písmena patří, ale on se to naučil TAKHLE.

M.: „Já jsem to rozstříkal nedbale, protože kdybych to stříkal dbale, tak by mi to přišlo škoda práce.“

Manžel lamentuje, že jsem utratila peníze za pasparty na grafiky. Mates to nadšeně glosuje: „Baša zase pořádně osolila rodinný rozpočet?“

M.: „Furt si opakuju – to je jako v Koreji!“ (Píšeme domácí úkol.)

M.: „A co se stane, když dirigent kejchne a hejbne rukou?“ (Díváme se na film o dirigování.)

8 let a 4 měsíce

Novináři se ptali dětí, co je komunismus. M.: „Komunismus – to je sjednocování do jednoho pytle!“

Když se dozvěděl, že ještě nemůže do školy kvůli planým neštovicím, které tam řádily: „No, nemoci pracujou pro mě!“ (Školu považuje za něco, co ho zdržuje od učení.)

V učebnici matematiky je příklad: Při hodině TV cvičilo 23 žáků, z toho 9 bylo chlapců. 4 chlapci z důvodu nemoci necvičili. Kolik chlapců bylo celkem v tělocvičně? Kolik cvičilo celkem děvčat? Matyáš řekl, že není jasné, jestli necvičící byli v tělocvičně a že má úloha tedy dvě řešení. (Má pravdu.)

Čeština: Protiklad chlapečka je – holčička? Ne! Matyáš prosadil dědečka.

Knížka s IQ testy: M. má vybrat obrázek, který nepatří mezi ostatní (ruka, noha, oko, nos, ucho). Řešení je, že nos (není párový), ale M. říká, že tam nepatří noha – není sídlo smyslu.

8 let a 5 měsíců

Čtu mu knížku o stromech: „Jinan je jeden z mála jehličnanů, který shazuje na zimu listí. A který ještě?“ ptám se. „Žádný!“ rezolutně odpoví Mates. „A co modřín?“ napovídám. M. mne usadí, že ten ale neshazuje listí.

8 let 6 měsíců

„Smaž tabuli.“ M.: „To ji mám jako usmažit?“

Strašně lpí od začátku na přesné formulaci – ve škole to zdržuje, mnohdy je to zbytečné (Já: „Dej to na stůl vedle počítače!“ M.: „Vedle monitoru! Počítač je pod stolem!“)

Dělá zkoušky do 3. třídy (je na jazykové škole) a pláče tam u jednoho úkolu – má říci, který strom má černo-bílou kůru. Jenže bříza nikdy není černo-bílá, má mnoho odstínů...

9 let



Foto: Matyáš (9 let a 3 měsíce). Pracovní koutek.

11 let

Matyáš nastoupil na Mensa gymnázium. Příjímáčky se tehdy dělaly pomocí SCIO testů, které jsou podle mne pro nadané děti nevhodné. V úloze vyber vhodný přívlastek: Oheň je a) horký, b) zelený, c) studený, d) červený jsou správně všechny varianty za určitých okolností (zelený je oheň, když hoří sloučeniny baria, thalia či mědi, Eliášův oheň je studený...)

Vztah včela – žihadlo není jako vztah had – jed (což měla být správná odpověď), když většina hadů jsou škrtiči apod.

Na gymnáziu měl zpočátku problém s tím, že neuměl (podobně jako autisté) vytahovat (při řeči, při psaní) důležité a podstatné věci. V primě ho tak jednou pochválil učitel fyziky:

„Dneska byl skvělý, neřekl všechno, co ví.“

Vzhledem k této vlastnosti je špatně položit takovým dětem otázku: „Řekni, co všechno víš o...“ Anebo jim musíte dát po takové otázce dostatečný čas na to, aby si mohly v hlavě všechny ty vědomosti srovnat a říci to tak, aby byly s odpovědí spokojeny.

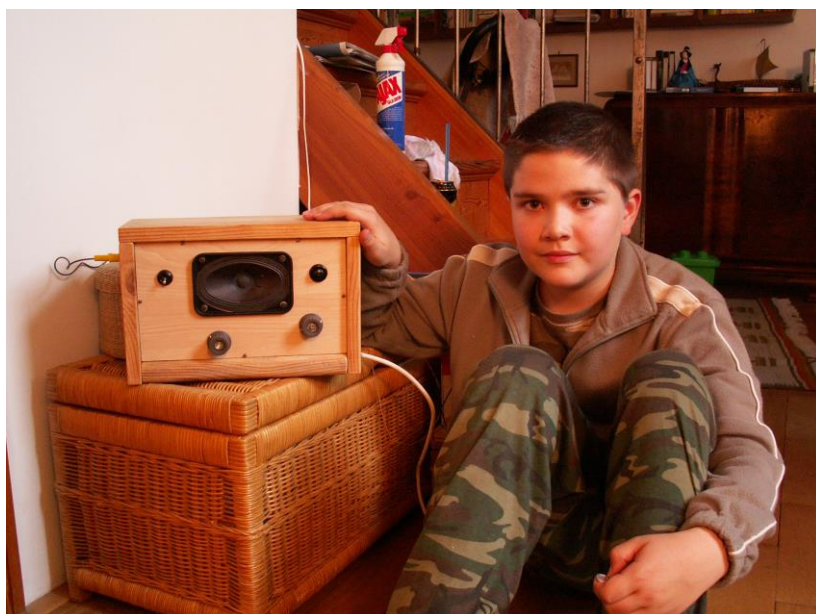


Foto: Matyáš (11 let). První sestavené rádio.

12 let



Foto: Matyáš (12 let a 2 měsíce). Nový kousek do sbírky elektronkových rádií.



Foto: Matyáš (12 a půl roku). Sestavil krystalku.

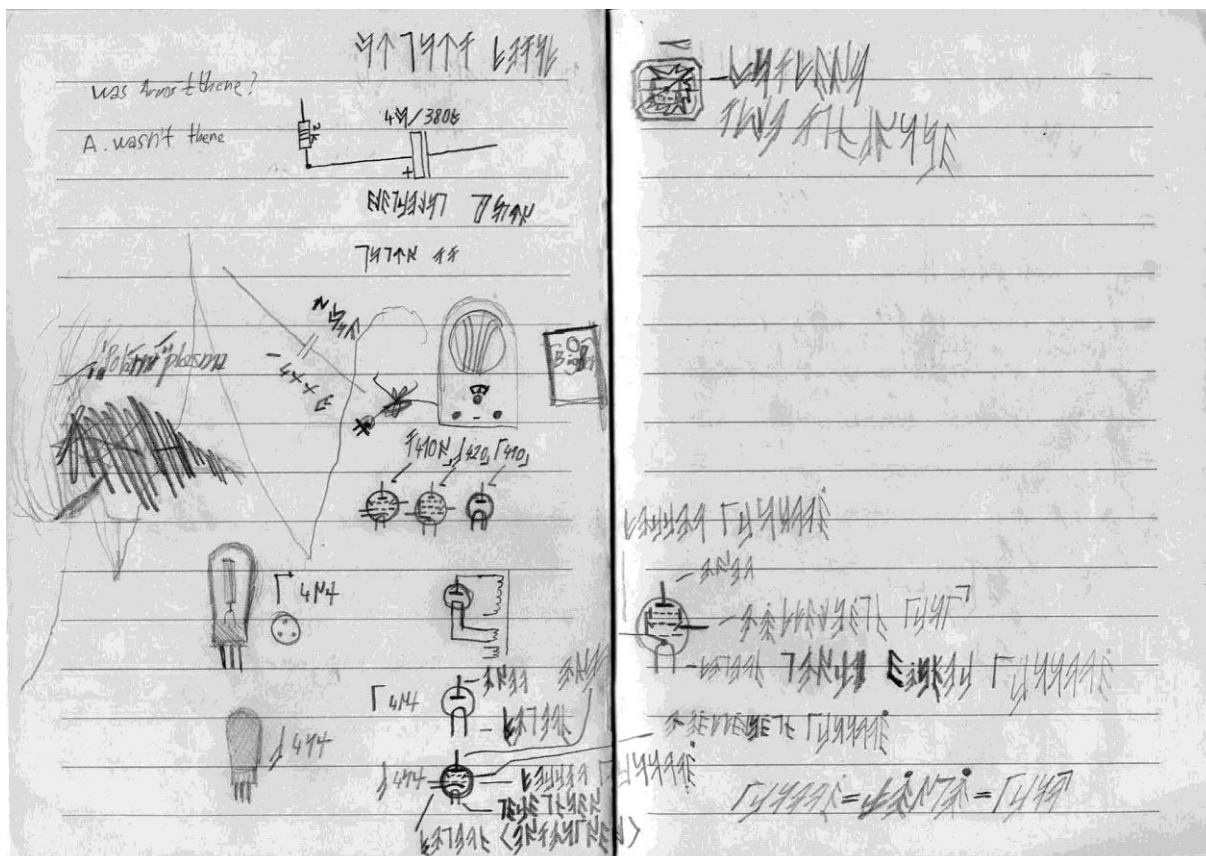


Foto: Sešit z angličtiny – částečně psán tajným písmem.

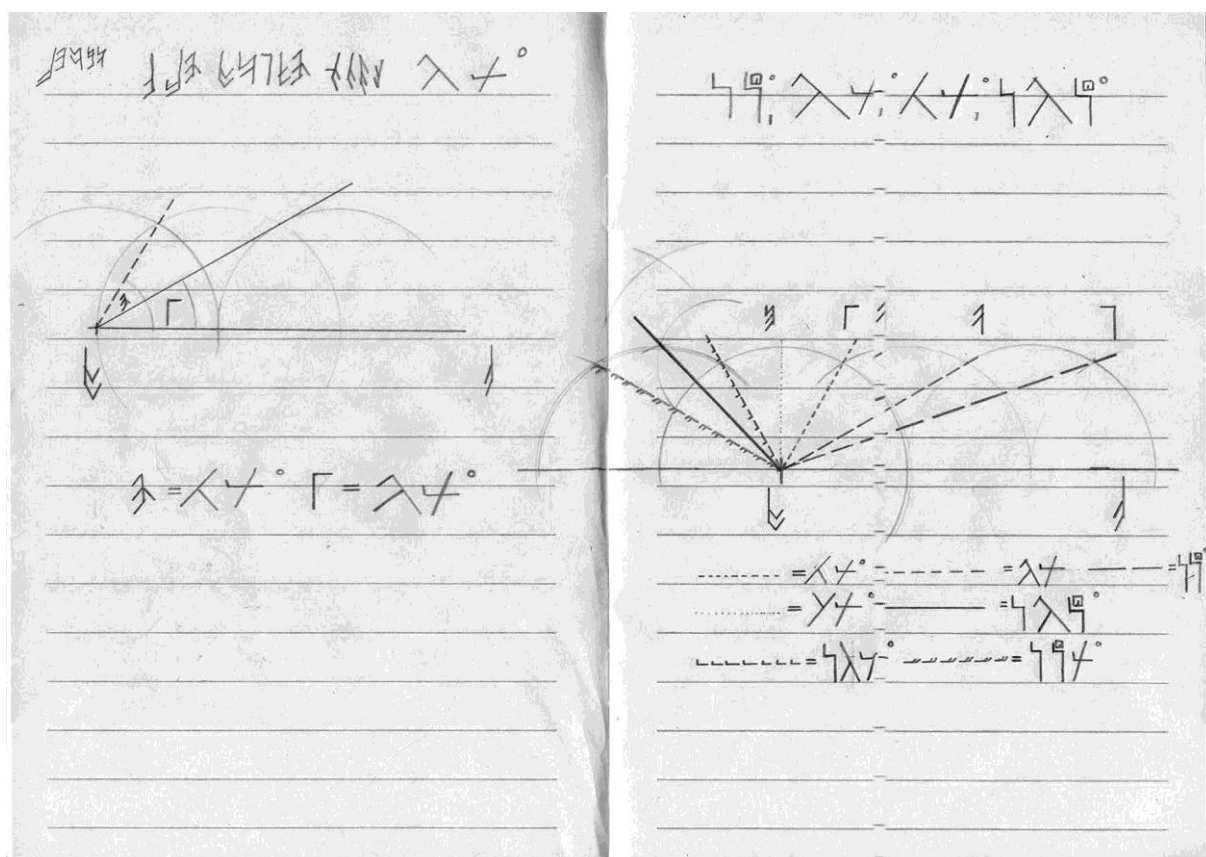


Foto: Sešit z geometrie.

13 let

Stále má problém s některými sociálními situacemi. Když jsme se ho ptali, zda by si mohl jít sám koupit mýdlo do drogerie, řekl, že nemohl. Po delším vyptávání jsme z něj dostali, že když se k mýdlu přidá pár ingrediencí, dá se z něj vyrobit napalm (zápalná látka). Předpokládal, že ho každý prodavač bude podezírat, že si chce napalm vyrobit. Nemohl pochopit, že pravděpodobně žádný z prodavačů netuší, že se něco takového dá z mýdla udělat. Jeho pohled na svět je daleko širší a hlubší než ten náš – možná to můžeme přirovnat k tomu, jak vnímá hudbu a zvuky člověk s hudebním a člověk s absolutním sluchem.

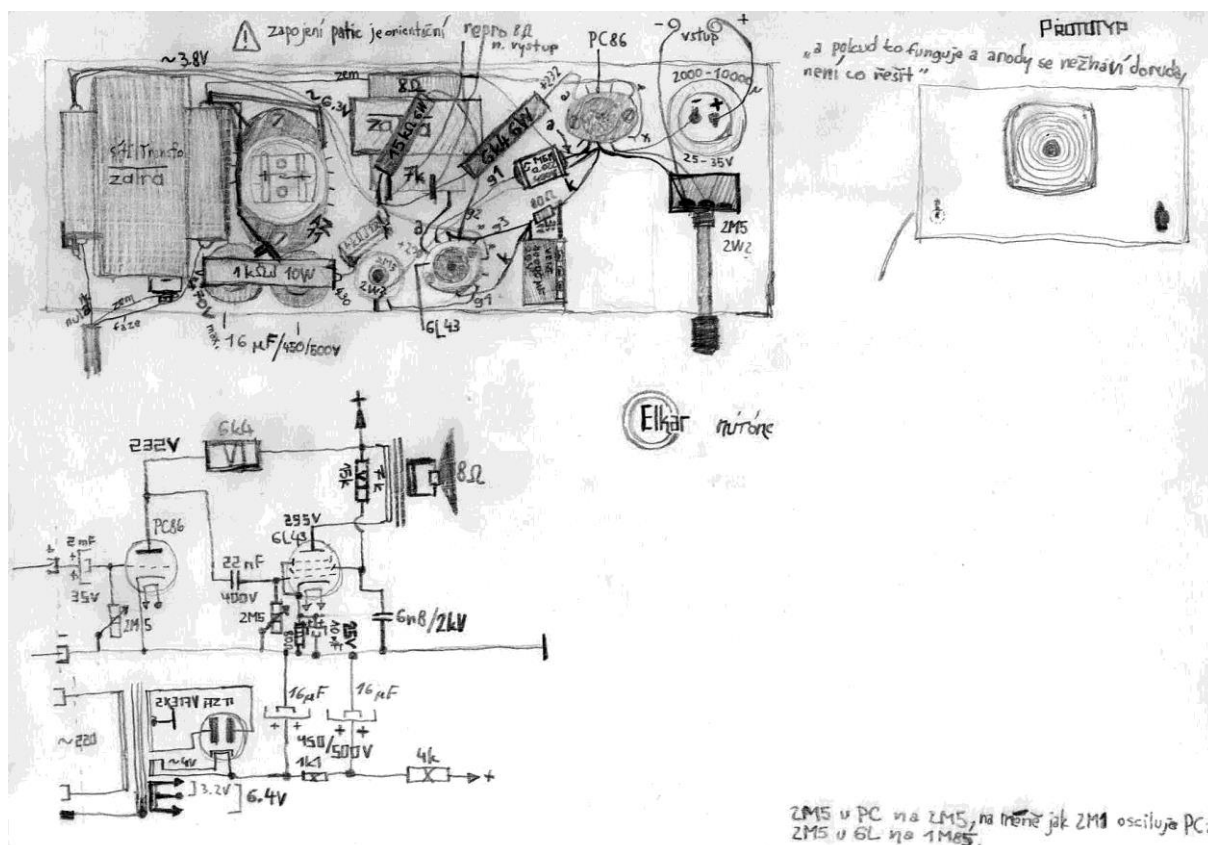


Foto: Návrh rádia (13 let, sekunda).



Foto: Matyáš při výuce fyziky na Mensa gymnáziu. Výuka probíhala na Katedře didaktiky fyziky MFF UK.

14 let

Doplňovali jsme s Matyášem učení – *Přírodopis IV. pro ZŠ* (nakladatelství Scientia, Praha 2000) a na straně 10 objevil velkou chybu – těžký vodík, deuterium, popisují jako izotop vodíku se dvěma neutrony. To je ale tritium, protože deuterium má jen jeden neutron a jeden proton.



Foto: Matyáš (14 let) s režisérkou Pinkavovou při natáčení filmu *Nehasit, hořím!* Zde na výstavě elektronkových rádií v Praze.



Antidepresivní lampa
- tercie

Foto: Antidepresivní lampa na školní výtvarnou výstavu.



Foto: Matyáš (15 let, kvarta). Stroje jsou u nás všude...
15 let

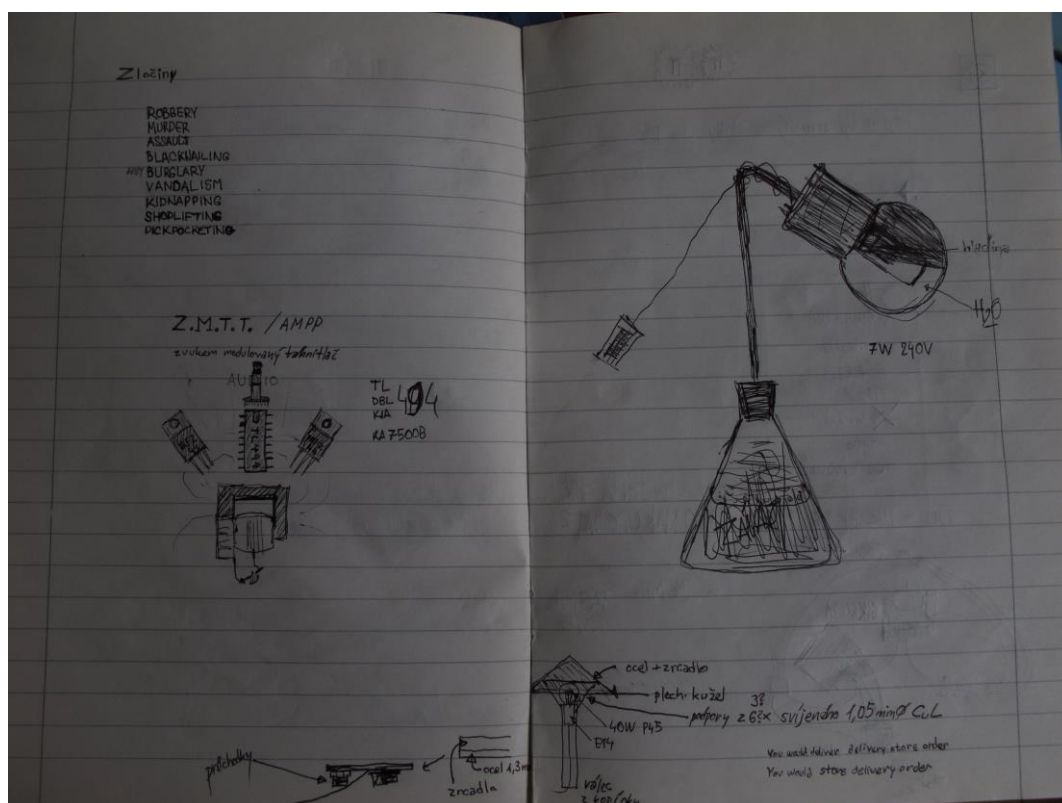


Foto: Sešit z angličtiny (15 let, kvarta). Lampičku, kterou si maloval na stránce dole, vzápětí sestavil.



Ekologická lampička ze starého cd a válce z kopírky



Foto: Matyáš (15 let a 5 měsíců, kvarta). Destilace na kuchyňské lince. Spolu s Martinem Konečným.

16 let

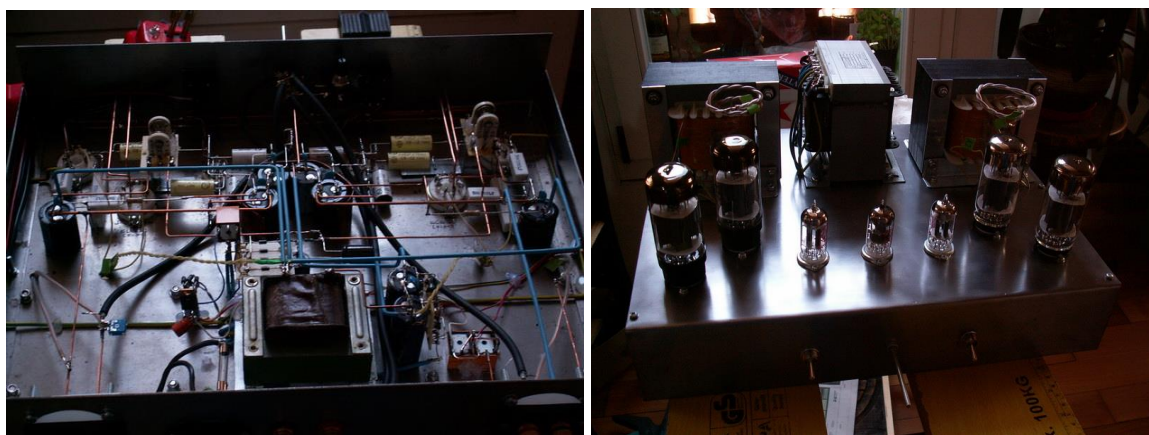


Foto: Seminární práce: Elektronkový zesilovač (16 let, kvinta). Hraje úžasně.

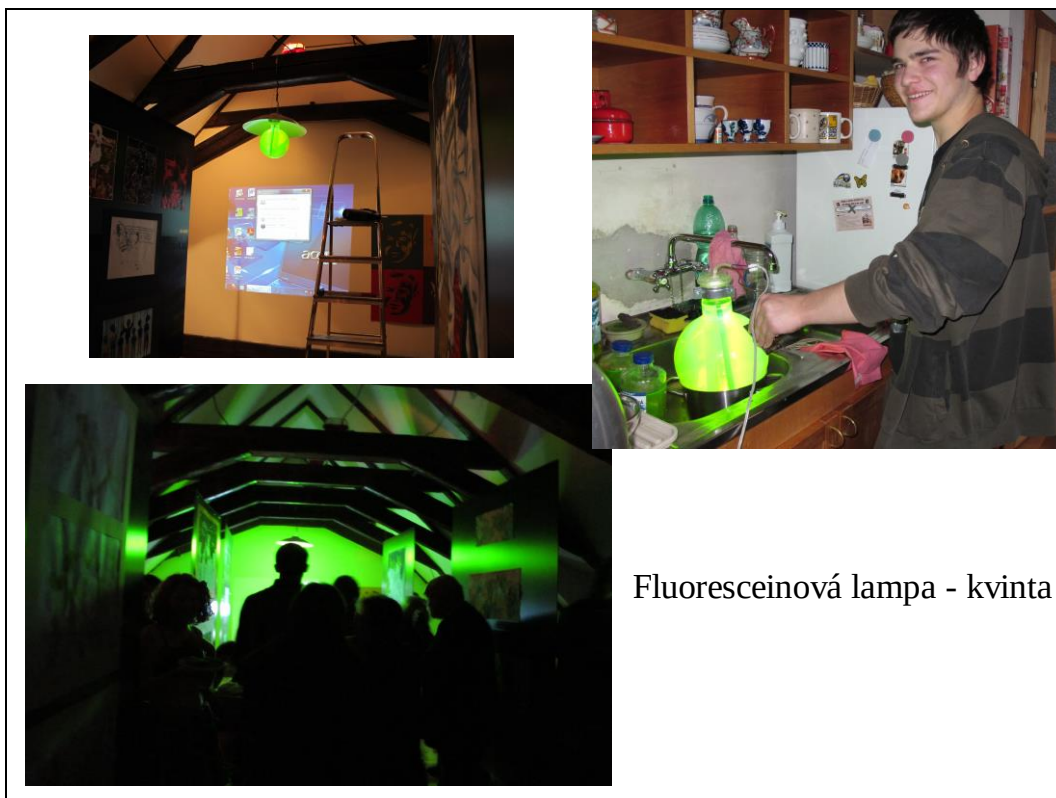


Foto: Matyáš (16 let, kvinta). Práce na výtvarnou výstavu. Vymyslel si fluoresceinovou lampu.



Foto: Matyáš (16 let, kvinta). Od souseda na chalupě dostal Trabanta, s kamarádem Tomášem ho celý rozebrali a začali renovovat.

17 let



Foto: Matyáš (17 let, sexta). Co s jídlem, když je horké? Počkat, až vychladne? Ne. Sestavit větrák!

M.: „Ampérovo pravidlo pravé ruku nemůžeš rozmontovat, seřídít ani nikam připájet. Proto se to tak blbě pamatuje.“ (Hudrá na přezkoušení z fyziky.)

18 let

M.: „Myslím, že ve škole bych měl dostávat odpovědi na otázky. Zatím je to úplně naopak – musím odpovídat na otázky.“

Učitel Martin Kulháněk (zkouší ho z dějepisu): „Jaký způsob politiky vedl Mao?“

Mates: „Experimentální.“ (Martin byl nadšen, jak vtipně to vystihl.)

M.: „Děti by se ve škole měly učit víc umět než vědět.“

Říkám mu, že by měl udělat do školy zadanou práci. M.: „Nikomu to není k užitku, nikdo z toho nic nemá, já za to nedostanu peníze, je to bezcílné. Když už člověk udělá nějakou práci, tak by mělo u toho být vidět, že to k něčemu vede, že je to přínos pro někoho nebo pro mne. Když to není ani jedno, ani druhé, tak se mi do toho nechce.“

M. rozčileně ke školní látce (k tomu, co se má učit k maturitě): „Nevím, jak tě může kultivovat jméno autora. Vyjmenuju všechna díla S. K. Neumanna a jsem lepší člověk?!“

M. ke studiu ve škole: „Na to, aby to k něčemu bylo, je to moc povrchní. V 1. třídě mne hrozně zklamalo, že se tam učí věci, které znám. Připadá mi, že ve škole se učí věci, které se dají využít z velké většiny jen na jiný škole.“

19 let



Foto: Matyáš (oktáva). S kamarádem Honzou rozebírají tiskárnu.

Bratránek Tomík potřeboval poradit s přírodopisem (6. třída) – učí se o rostlinných a živočišných buňkách, mitochondriích, buněčných membránách –, špatně se v tom orientoval, ale měl je umět popsat v testu. Matyáš to komentoval, že „je to jen líbivěji zabalená obdoba přístupu muslimských škol, kde se děti učí první roky nazpaměť Korán“.



20 let

Stavovali jsme se v obchodě Chez Amis ve Spálené ulici, Matyáš čekal venku, než nakoupím. Když jsem vyšla, radostně mi oznámil, že přečetl první slovo – v arabštině. Aniž by dopředu tušil, co znamená. Byla to „čokoláda“.

Bavili jsme se o tom, že jeho introvertní táta odpovídá pozdě na otázky. Matyáš to komentoval: „Ten je schopen odpovědět v době, kdy už nevíš, na co si se ptala.“

21 let



Foto: Matyáš (21 let). Vánoce 2015 – nejlepší dárek...

22 let

Na Silvestra se díváme na Hvězdné války místo na Mrazíka.

M.: „Kdybys nebyl hlupákem, nestal by ses Darthem Vaderem...“

23 let

M. se dívá ven, jak hustě sněží: „Zima právě zaskakuje řidiče...“

Před opravou sprchy: M.: „Sprcha má udělaný vývod, asi brzo zaklepe kachličkami.“

M.: „Jsem si říkal, že moje vědomosti jsou jako šuplíčky se součástkami. Bůhvíjaký zázraky tam nenajdeš, ale je tam toho hodně a je to kdykoliv po ruce.“

Jeho táta má 1. září svatbu s druhou ženou, se kterou má dceru Doru. Mates to komentuje:

„Teď už jen schází, aby si pořídil syna Gustava.“ Já: „???“ M.: „Dora a Gustav byly největší nacistická děla. A 1. září... (začala 2. světová válka).“

M.: „Přemejšlet o smrti je jako chystat se na cestu do Chorvatska.“

M.: (o fyzickém trápení) „Toho se člověk zbaví jenom smrtí.“ (pauza) „Aspoň doufám teda.“

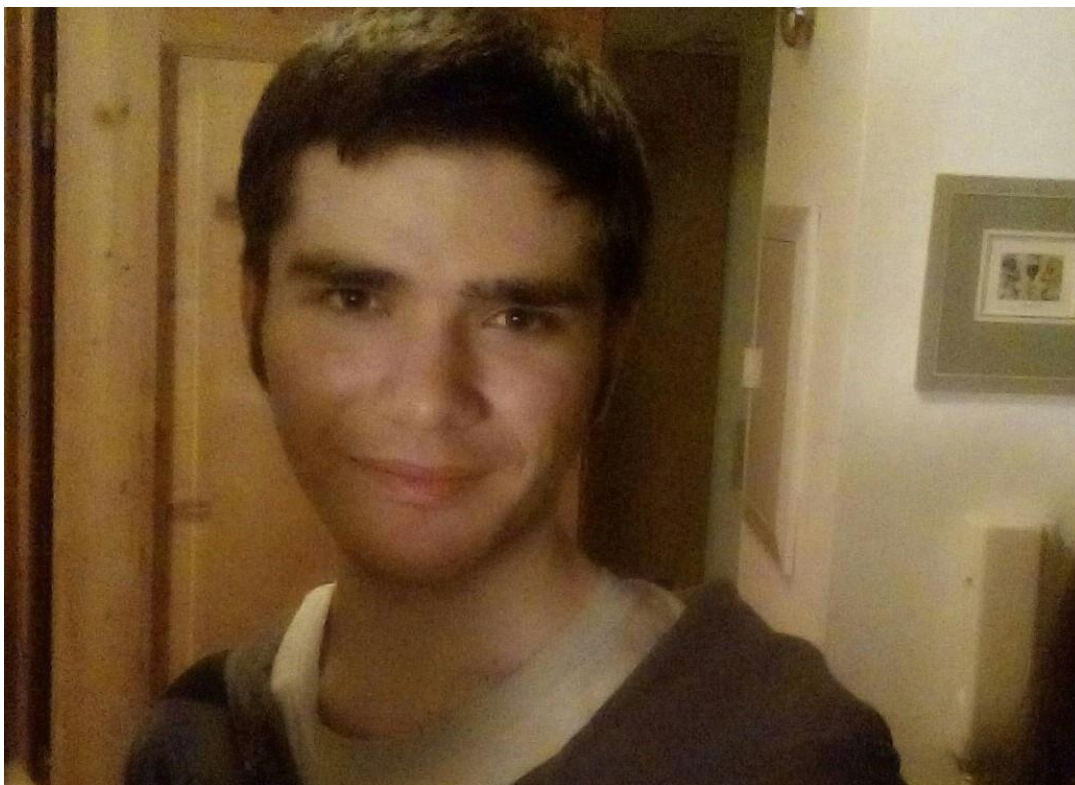


Foto: Matyáš (23 let)

Matyáš zemřel 11. dubna 2019 ve věku 24 let a pět měsíců.

Na pohřeb chtěl místo květin, koupit kus pralesa. Rodina, přátelé, učitelé a spolužáci z Mensa gymnázia i Filozofické fakulty UK na jeho památku vykoupili a zachránili hektar pralesa. [Nadace Prales dětem](#) mu za to na Sumatře v česko-indonéské rezervaci Green Life vysadila strom.



STROM PRO MATYÁŠE KOSÍKA

...